

1-271
A
5048
COFECAIR FÜZETEK

②

Cyermek
Pésfach

Hechalve kiadás 1946

72 271

COFECAIR FÜZETEK

②

Hechalve kiadás 1946

A 5048

IRTA: Dr. BENOSCHOWSKY ILONA.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

A kötet tartalma:

Készülődés Peszachra	1.old.
Mózes a csipkebokor előtt	13.old.
A kivonulás Egyiptomból	17.old.
A peszachi ételek	21.old.
Peszachi szokások	24.old.
Kire vár a borral telt pohár	25.old.
Széder végére	32.old.
Peszachi dalok	33.old.

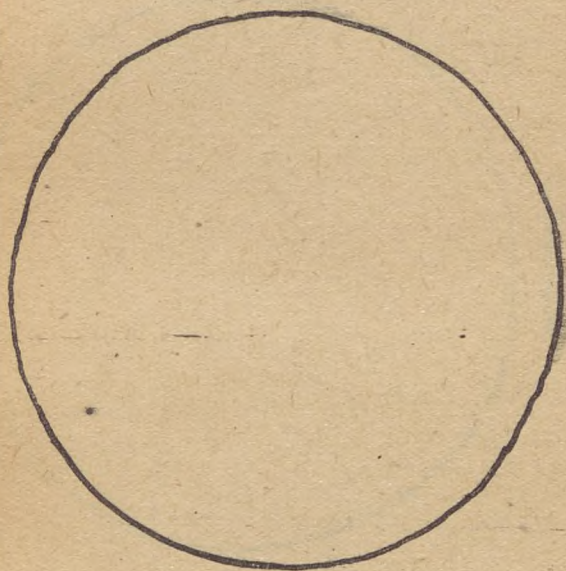
KÉSZÜLŐDÉS PESZACHRA.

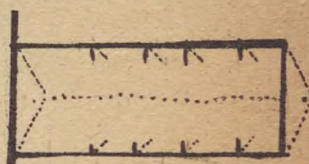
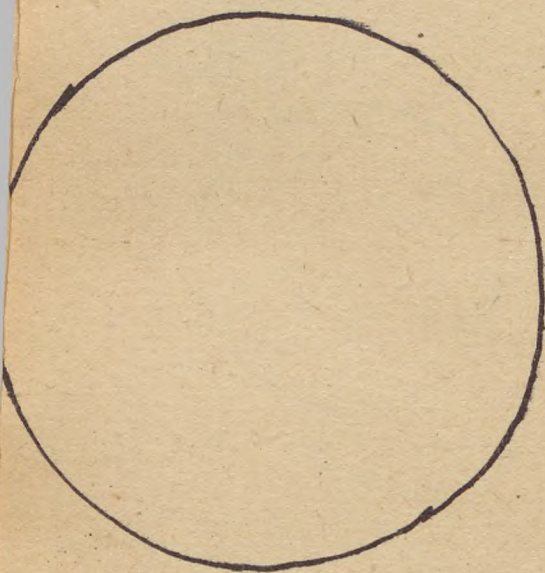
Peszach olyan ünnep, amire már jó előre készülni kell.

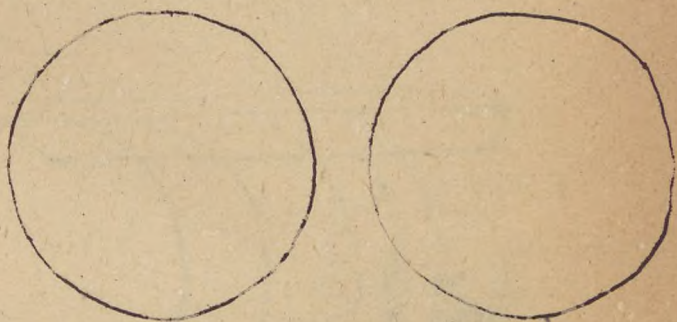
Legeslegelőször kérjétek néhány deka hámozott diót. Törjétek össze jó apróra és öntsetek bele néhány csepp finom bort, reszeljétek bele egy-két alnát. Néhány kockacukrot is kellene tenni ebbe a keverékbe, de ha nincs cukrotok, egy kis kristály szacharin is jó lesz édesítőnek. De a szacharinnal nagyon csinján kell bánni, nagyon kevéstől édes lesz a keverékünk.

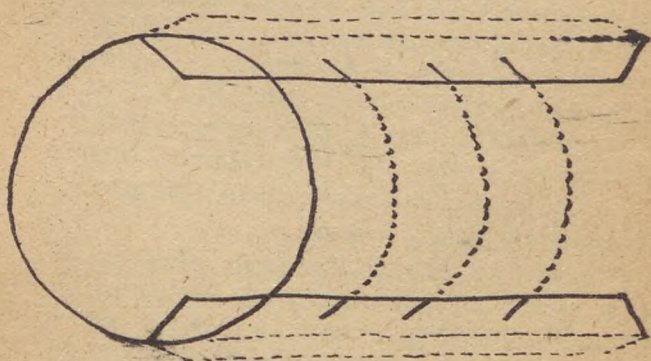
Peszach előtt nagytakarítást is szoktak tartani. Ti is rakjátok le a polcaitokat, poroljátok le a szekrényeiteket, hozzátok rendbe a könyveiteket, játékaiteket. Tiszta lakás, ragyogó otthon várja a felszabadulás ünnepét.

Azután ne feledkezzetek meg széder-tál készítéséről sem. Vágjátok ki ollóval óvatosan ezeket a köröket, és a három lábat. Ez hosszában pontosan félbehajtott papíros téglalapból áll, amiket egyenlő magasságban négy helyen be kell metszeni. A bemetszés helyére pedig a köröket befektetni.

Peszach ünnepének első estéjén ünneplő ruhába szoktunk öltözni. Amikor még nem rabolták el tőlünk összes szép holnijainkat, gyönyörűen megterítettük az asztalt. Ha van szép fehér abroszotok, terítsétek most is fel, mindenki elé poharat tegyetek/azelőtt, -nondom az ostrom előtt- ezüst serlegekkel terítettünk/ és az asztal közepére még egy poharat, megtudjátok később, kinek a számára.

És most ülünk le a díszesen megterített asztal mellé, nézzétek a sok bor, hogy csillog a poharakban, nézzétek a Széder-tálat, rajta a macot-ot, a cukor-dió-alma-bor keveréket, kistálban a sósvizet, keserű-gyökeret, sült tojást. Tudom, hogy nem értitek ezt a sok különös szokást itt na este és tudom, hogy már régen meg szeretnétek kérdezni:

Miért olyan különös és szokatlan na este minden? Miféle kenyeret fogunk na este enni? És minek van ez a sok szokatlan étel az asztalon, keserű gyökér, mellette sós víz, sült hús, keménytojás! És miért készítettük dióból-borból és almából ezt a keveréket? És ki-re vár az a borral telt pohár az asztalon, hol az a vendég, aki inni fog belőle. -Hát ha kíváncsi vagy rá, kérdezd meg úgy, ahogy évszázadok óta minden zsidó gyerek meg szokta kérdezni Széder estéjén, héberül:

סָה גִּשְׁחָנָה הַלַּיְלָה הַזֶּה סָבָל הַלַּיְלָה.

שָׁבָל הַלַּיְלָה אָנוּ אוֹכְלִים חֶמֶץ וּמִצָּה.

הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מִצָּה: שָׁבָל הַלַּיְלָה אָנוּ

אוֹכְלִין שְׂאֵר יְרָקוֹת. הַלַּיְלָה הַזֶּה קָרוֹר:

שָׁבָל הַלַּיְלָה אֵין אָנוּ מְסַבְּלִין אִפְּלוּ

פֶּעַם אַחַת. הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פֶּעַמִּים: שָׁבָל

הַלַּיְלָה אָנוּ אוֹכְלִים בֵּין יוֹשְׁבֵי וּבֵין

מְסַבְּיִן. הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מְסַבְּיִן:

Hosszu története van ennek, ez a Peszach története. Ha lesz tüzelmetek végig - olvasni, vagy végighallgatni ezt a mesét, mindent fogtok tudni pontosan. Figyeljete csak rán.

Mózes születése.

Nagyon-nagyon régen történt, anit most el fogok mesélni, abban az időben a zsidók épugy nen laktak a saját országukban, mint mi mostanában. Azt az országot, ahol akkor laktak, ugy hivták, hogy Egyiptom, talán már hallottatok is róla. Hatalmas és szép ország volt Egyipton, gyönyörű városai voltak, pompázatos palotái, ezernyi kincese. Csak éppen a lakósok voltak gonoszak, rosszak, elvetemültek, a szegény zsidókat kegyetlenül gyü -

között. Eddig sem volt sok örömük, nem volt sem szép ruhájuk, sem szép lakásuk, de örülhettek mégis, ha a gyerekük egészséges volt, erős, nőtt, okosodott napról-napra.

Élt ebben az időben egy Johebed nevű asszony. Róla szeretnék mesélni. Ennek az asszonynak született egy napon egy aranyos kis fia.

-Mit tegyek, Dramisten, mit tegyek, - jajgatott az asszony, - mit csináljak ezzel a kedves kis gyerekkel?

Az ura csak sóhajtozott és biztatgatta Johebedot, hogy majd csak megsegíti őket az Isten. Talán néhány év múlva, talán néhány hónap múlva megváltozik a fíráó parancsa, akkor majd nevelhetnek újra nyugodtan gyereket.

-De most mit tegyek, ezzel a kedves kis poronttyal mi legyen, - sirt Johebed és nem lehetett megvigasztalni. Napról-napra rejtette a csecsemőt. Hol az ágyába dugta és letakarta valami könnyű takaróval, hogy levegőt is kapjon, hol a bokrok közé bujtatta. Napokig egy barlangban tartotta, azután egy hatalmas kivájt kő odvába dugta. Minden nap talált valami új buvóhelyet, de napról-napra jobban félt, hogy az egyiptomi katonák mégis megtalálják valahol. Amikor már néhány hetes volt a kisfiu, Johebed nem bírta tovább.

-Ha el kezd sirni ez a gyerek, - magyarázta a nagyobbik lánynak, - most már olyan erős a hangja, hogy biztosan meghallják az e-

gyiptomi katonák és akkor mindannyiunknak végünk.— De hirtelen úgy látszott, valami jó ötlete támadt, mert felragyogott az arca, pedig máskor mindig szomorú volt. Titokzatos arccal kezdett sűrögni—forogni, hol sást hozott a folyó partjáról, hol nádat, bezárkózott a szobájába és senki sem tudta, hogy mit csinál. Egyszer csak kijön a szobájából és a kezében tart valami kosárfélét.

—Mit csináltál olyan sokáig odabenn, anyám,—kérdezte Mirjám, az idősebbik lánya.

Johébed a szája elé tette az ujját, mint amikor titkot akar valaki mondani és suttogva mondta:

Nádból és sásból kosarat ké-szítettem, puhára kibélelgettem és a gyereket is belefektettem. Nézd, itt van a kosár, vedd el tőlem gyorsan és menj vele a Nilushoz. Ott, ahol a folyó nagyon lassan folyik, tedd a kosarat a vízre. Ugy fog rajta uszni, mint valami csónak. Itt benne lesz az én kis fiam. Te meg bujj el a parti bokrok közé és onnan lesd, mi lesz a gyerekekkel, megtalálja-e valaki.

Mégegyszer megnézte a kisfiát, meg is csókolta biztosan és odaadta Mirjámnak, ő maga pedig gyorsan elfordult, hogy ne is lássa, amikor elviszik a házból a gyereket.

Mirjám futott egyenesen le a nagy folyóig. Ahol sok volt a folyó szélén a nád, ott megállt, körülnézett és amikor senki sem járt a közelben, hirtelen rátette a kosarat a gyerek-

kél a vízre, ő pedig elrejtőzött a bokrok közé, ahogy anyja tanácsolta neki.

Hát alig, hogy ott áll, hirtelen dobpergést hall, lépések dobogását, hangos nevetést meg éneklést. Kidugta a levelek között egy kicsit a fejét és meglátta, hogy épen a fáraó lánya jön a kíséretével, udvarhölgyeivel, katonáival a folyó partjára. Fürödni jöttek. De mielőtt még a fáraó-királykisasszony belépett volna a vízbe, észrevette, hogy nem messze a parttól uszik valami.

-Ugorj csak oda, -küldte az egyik katonáját, -hozd nekem ide azt, ami ott uszik.

A katona belegázolt a vízbe, utolérte és kihozta Johebed kosarát. Odaadta a királykisasszonynak, az meg levette a fedelét, kíváncsian és hangosan felnevetett.

-Képzeljétek, találtam egy gyereket - mutatta a kosarat a többiek felé. Az udvarhölgyek meg sikongattak és lökdösték egymást, mert mindegyik akarta látni a kisfiút. -Jaj de édes, jaj de aranyos, - milyen kicsi a keze, -milyen nagy a szeme, -kiabálták össze-vissza.

-Én ezt hazaviszem és felnevelem, akárki is, -határozta el hirtelen a fáraókirálykisasszony. -

-Biztosan egy zsidó gyereke, -jött rá hirtelen az udvarhölgyek közül a legokosabbik, azokat tilos most felnevelni.

De a királykisasszony nem sokat törődött a közbeszólóval.

-Felnevelem,-tapsolt,-játszhatok vele egész álló nap.

Ebben a pillanatban felébredt a hangos lármára a kisgyerek, aki eddig aludt és keservesen kezdett sirni. A fáraókirály - kisasszony ijedten nézett körül, mit csináljon ő egy kis síró gyerekkel. Ebben a pillanatban azonban előlépett a bokrok közül Mirjam és odalépett a fáraókirálykisasszonyhoz:

-Bizony felséges fáraókirálykisasszony egy ilyen kicsi gyerekkel nagyon sok dolog van. Etetni kell, fürösztetni, dajkálni, meg is szoptatni. Ezt nem végezheted mind te el. De én véletlenül éppen ismerek egy asszonyt, aki tudom biztosan, szívesen felnevelné. Nagyon rendes asszony, fogja szeretni a kisfiút.

A fáraókirálykisasszonynak tetszett az ajánlat.

-Küldd hozzám azt az asszonyt,- parancsolta-de gyorsan, látom ezen a gyereken, hogy máris éhes.

Mirjam pedig elszaladt és elküldte a királykisasszonyhoz az édesanyját, aki a picinek is az édesanyja volt persze. De ezt a fáraó lánya nem tudta.

-Odaadom neked ezt a gyereket, most találtam a Nilusban, már nevet is adtam neki, úgy fogják hívni, hogy Mózes. Ugy vigyázz rá, mint a két szemed fényőre.-Igy a fáraókirálykisasszony.

Ennél könnyebbet különben sem kívánhatott volna Mózes édesanyjától, minthogy a saját édes gyerekére nagyon vigyázzon, akit anyyira szeretett.

Mózes pedig egyenesen úgy nevelkedett, mintha a fáraó gyereke lenne, de az édesanyja nevelte a királyi udvarban. Azután felnőtt Mózes Egyiptomban, de egy pillanatra sem felejtette el, hogy ő zsidó.

MÓZES A CSIPKEBOKOR ELŐTT.

Ezután nagyon sok idő telt el. Mózes már régen felnőtt volt, sokat látott, sokat tapasztalt. Tudta azt is, hogy a zsidóknak milyen nehéz sorsa van Egyiptomban.

Egyszer egy napon kinn járkált a hegyek között. Amint ment az egyik hegyről le, a másikra föl, hirtelen egy nagy lánggal égő bokrot vett észre. Ez a bokor nagyon messze volt tőle. Mózes először azt gondolta magában, hogy meg kellene nézni, mi ég ott, de a bokor olyan messze volt, hogy amikor odaérne, a tűz már régen elállna. De ahogy meg a bokor felé négyis, azt látja nagy csodálattal, hogy a bokor csak ég, ég, de nem ég el. - Micsoda különleges bokor ez, - gondolja magában Mózes, - én még életben olyan tüzet nem láttam, ami nem aludt el, ha nem tettem rá újabb fát. Már csak megnézem, miféle csodálatos tűz ez.

És ment is gyors iramban a bokor felé. Egyre gyorsabban ment, már azt is látta, hogy

csipkebokor az, amelyik ég, még jobban sietett és még jobban és a tűz csak egyre égett. Amikor már majdnem odaért a csodálatos bokornel-
lé, hirtelen azt sem tudta honnan, azt sem tul-
ta ki, de megszólalt valaki mellette és a ne-
vén nevezte.

-Mózes, Mózes, - így szólt a hang.

-Mózes erre azt felelte, hogy -
"itt vagyok" -, de nem tudta, hogy kinek felel.

-Az a hely, ahova most jöttél, szent, -
hallotta tovább, - mert Én, az Isten költöztem i-
de, hogy beszélni tudjak veled. Azért égett ez
a csipkebokor el nem alvó lánggal, hogy felfi-
gyelj rá és ide gyere hozzám. Én, az Isten ~~hossz~~
szélek veled. Te tudod, hogy az egyiptomiak
hogy bánnak a népeddel, te látod a szomorú sor-
sukat. De láttam Én is, hozzám is elért szomo-
ru panaszkodásuk. És én megszántam a zsidókat,
Mózes és elhatároztam, hogy elvezetem őket ebből
a rossz és kegyetlen országból és fogok nekik
adni saját hazát, jó országot, ahol mindenkinek
jó sorsa lesz és senki sem fog panaszkodni. A
vezér pedig, aki kivezeti Egyiptomból a zsidó-
kat, te leszel, Mózes. Menj el a fáraóhoz és mondd
meg neki, hogy engedje szabadon az én népemet. -
Így szólt az Isten.

Mózes pedig csak állt mozdulatla-
nul, mint akit odaszögeztek, a szemét sem merte
felemelni a bánulattól. A hangja is akadozó, da-
dogó volt, amikor az Istennek felelt:

-De ki vagyok én, - kérdezte remegőn -
hogy én legyek a nép vezére? Hogyan menjek én a

hatalmas, hogy fáraóhoz, hogyan intézzem én,
hogy élengedje az egész zsidó népet, akiből
annyi haszna van ?

-Menj és mondd- így szólt az
Isten,- hogy én, az örökké élő Isten küld-
telek téged, aki az egész világot teremtet-
tem. Ha nem ismeri a fáraó az én hatalmamot,
majd lesz rá módom, hogy megismerje.

Amikor megindult Mózes lefelé a
hegyről, azt sem tudta, hogy ébren van-e, vagy
álmódott. A szíve hevesen dobogott, rohanni
szeretett volna, hogy alig bírta a lába, félt
is nagyon, bizott is erősen. Alig tudta végig-
gondolni, hogy mi történt vele: vezére lett a
népnek Isten megbízásából és ki fogja őket ve-
zetni a szolgaságból a szabadságba.

Mielőtt elindult volna a fáraó-
hoz, tanácsot kért a bátyjától, Árontól is és
együtt indultak ketten a fáraó palotája felé.
Mózes már nem félt. Nyugodt volt, bátor, érezte
Isten nem hagyja el.

Amikor beértek a palotába, ott ült
a fáraó magasan, aranyos trónusán, mellette a
miniszterei, a katonái, csupa-csupa fényes ruhá-
ban, fegyveresen, páncélosan, diszesen, hatalmasan.
Mózes megállt Áronnal a trónus előtt, alig lát-
szott a sok fényes ur között és megszólalt erős
és bátor hangon :

-Fáraó ! Azért jöttem, hogy megmond-
jam: te és a néped kegyetlenül bántok az én né-
pemmel. Ok nélkül keserítitek a sorsunkat, pedig
nektek szolgálnak fizetés nélkül. Engedd szaba-

don az én népemet és én jobb országba fogom vezetni őket.

A fáraó ráivallt:

-Ki vagy te, hogy ilyen hangon mersz beszélni velem és ilyet mersz követelni tőlem, ki vagy te, hogy zavarni mersed szolgálóim munkáját, ki küldött téged ? !

-Mózes vagyok én, és Isten, az én Istenem küldött engem.

-Haha, -mondta a fáraó és nevetett göggyében és elbizakodottságában, -ki az az Isten ?

Mózeset pedig hirtelen elöntötte a düh, ennyi gonoszság és butaság láttán és mérgeiben földhöz vágta a botját, amit még mindig a kezében tartott, ahogy visszatért a hegyek közül. A bot pedig hirtelen hatalmas mérges kígyóvá változott és sziszegve, fenyegetően kezdett kuszni a fáraó felé. A fáraó elsápadt és összereszent, a főurak elszaladtak mind egy szűlig, csak Mózes állt mozdulatlanul és haraggal nézett a fáraó szemébe. De a fáraó lehunyta a szemét.

-Fogjátok meg, -kiabálta halálra rémülten, de a katonái már mind elszaladtak. Mózes odalépett a kígyóhoz és megfogta, és ino: abban a pillanatban a kígyó megint csak visszaváltozott egyszerű bottá.

-Látom Istened hatalmát, -mondta a fáraó és az arcát a közébe bennette, -azt hiszen

szabadon eresztem a néped Mózes.

Mózes pedig elindult, hogy összegyűjtse a zsidókat és a szolgaságból szabad hazába vezesse őket.

A KIVONULÁS EGYIPTOMBÓL.

Furcsa ember volt a fáraó. Amikor ott volt előtte a kágyó és fenyegette a veszély, beleegyezett, hogy a zsidók elmehessenek békésen Egyiptomból. De amikor Mózes kilépett a palotájából, már meg is bánta az ígérését. És nemcsak, hogy megbánta, hanem egyszeriben vissza is vonta. - Nem engedek én el a zsidókat, - mondta a főembereinek, - hadd dolgozzanak nekem továbbra is ingyen. Sőt még meg is büntetem őket. Mától fogva büntetésből nehezebb lesz a munkájuk, hogy máskor eszükbe se jusson a szabadulásra gondolni is.

De bizony a zsidóknak egyéb sem járt az eszükben, mint a szabadulás. A nehezebb munka csak jobban keserítette őket, és unszolták Mózeset, hogy tegyen már valamit.

Mózes újra elment a fáraóhoz.

-Te nagyon hatalmas vagy fáraó, - kezdte, - de hidd el nekem, hogy az én Istenem a fáraóknál is hatalmasabb. Sok bajt zúdítasz az országra, ha nem engedek már el a népet, mert Isten velünk van, és ha te ellenünk, akkor az Isten is te ellened.

De a fáraó csak legyintett és megintcsak nevetett.

Pedig jobb lett volna, ha akkor már nem nevet, mert Isten meg akarta mutatni a hatalmát a gőgös egyiptomiaknak és akkor az országot már ugyancsak fenyegették a csapások.

Egyik reggel az egyiptomiak felkelnek reggel és mennek a viz-medencéikhez és kutjaikhoz, hogy megmosdjanak, de csak szájtátva bámulnak egymásra, amikor látják, hogy viz helyett valami sűrű, vörös folyadék folyik, olyan, mint a vér. Rohannak le a folyókhoz, a széles Nilushoz, meg a többihez, de hiába. Sehol egy cöpp viz, mindenütt a sűrű, vörös folyadék, minden olyan, mint a vér. Hogyan mosdjanak már most? Hogyan oltsák a szomjukat?

A fáraó dühösen járkált a palotában ban fel-alá. A homlokát ráncolta, az ajkát harapdálta, a fejét rázta jobbra-balra. Mit csináljak, -kérdezte, a fogát vicsorgatva, - te-he-tet-len vagyok. El kell engednem ezt a népet. -

És ahogy kiadta a parancsot, hogy elengedi a zsidókat, abban a pillanatban visszaváltak a folyók, újra a szép, tiszta, üde, friss viz folyott bennük. Így kezdődtek a csodák. De a fáraó, amikor meglátta újra a friss, tiszta vizet, azt hitte, már elmúlt a feje fölül a veszély és negint visszavonta az engedélyt. És így ment ez még tovább, nem kevesebbszer, mint éppen kilencszer. Mert összesen tíz csapás érte az egyiptomiakat, és amikor ott volt a fáraó

körül a baj, akkor mindig megengedte a kivonulást, mert félt, amikorra eltűnt a veszély, visszavonta, mert gyáva volt és nem tartotta meg a szavát.

Elmondok a csapásokból is egyet-kettőt. Például egy alkalommal vadállatok szaladgáltak az utcákon, ordító sakálok, oroszlanok, tigrisek, elefántok, csak úgy hemzsegett tőlük az utca. Élő ember napokig nem merte kitenni a lábát a kapuján.

Egy másik alkalommal meg apró kis állatok lepték el a mezőket. Sáskának hívják ezeket az állatokat. Ezeknek a sáskáknak az a tulajdonságuk, hogy megesznek mindent, nem akadt ennivalójuk abban az évben, ami pedig igen nagy baj, mert a gabonából készül a kenyér.

Megint egy másik reggel felébrednek az egyiptomiak, de hiába meresztik a szemüket kifelé az ablakon, nem látnak semmit. Nincs se nap, se nappal, se világosság, hanem sötétség van, mint a legszigorubb elsötétítés idején. És nem is világosodott ki három egész napig, sűrű, sötét éjszaka volt, mozdulni sem tudtak az emberek három napig, oly sötét volt egész Egyiptomban. De az érdekes az volt, hogy Gosen földjén, ahol a zsidók laktak, rendes nappal volt, őket elkerülte a sötétség csapása, ép úgy, mint mind a többi csapás.

De akkorra már csak zokogást lehetett hallani egész Egyiptomban. Mindenkinnek akadt valami sirnivalója, mindenkit sujtott

valamelyik csapás. Az egyiptomiak mind érezték, hogy hiába küzd a fáraó Isten ellen, alulnaradnak ők, és ha így megy tovább, talán el is pusztulnak valamennyien. Nap-nap után vonultak gyászos sorokban a fáraó elé és kérték, már követelték, hogy engedje szabadon a zsidó népet. Egyszer aztán a fáraó szive elkeseredett egészen.

-Elengedem a zsidókat,- mondta fáradtan és sóhajtván,- induljanak el, de azonnal, csak muljanak el a csapások felőlünk. -Most már ő siettette a kivonulást,- csak induljanak minél előbb, még ma, látni sem akarom őket.-

A zsidóknak nem kellett sok biztatás. Összecsomagolták a holnijukat hirtelen, azt sem várták meg, amíg megszűl a kényerük, hanem a kenyértésztát is beletették nagy abroszokba, a hátukra kötötték, mint valami hátizsákot, a kezükbe vették csomagjaikat és elindultak boldogan Egyiptomból.

Az egyiptomi nép kiözönlött az utcára, amikor a zsidók hosszú-hosszu menete elindult a határ felé. Hinni sem tudták már, hogy vége lesz a sok csapásnak, ami őket érte. És amikor látták, hogy a zsidók mégis, valóban elindulnak, egyszerre voltak az egyiptomiak boldogok is, meg boldogtalanok. Örültek annak, hogy elmúlik a házuk felől a baj és mégis szomorúak is voltak. Mert érezték azt is, hogy nem az ő bálványaik az igazi Istenek, hanem az igazi Isten az, aki most vezet ki a népet a szolgaságból. És egyszerre csak megindult néhány egyiptomi a zsidók csapata felé. Először csak óvatosan, habozva léptek né-

hányat, mint aki nem tudja, hogy mit is akar tenni, de azután, mintha valami megerősítette volna őket, odaálltak a kivonulók közé. Így indultak a zsidó rabszolgák Egyiptomból diadalnasan, soraikban a megtért egyiptomiakkal, soraikban a megtért egyiptomiakkal, hogy a saját hazájukba, jobb országba, Erec Jiszráélba költözzenek.

Az Egyiptomból való kivonulás ünnepe ez a mi mostani ünnepünk, a Peszach. Ez az ünnep nyolc napig tart és az első két nap estéjén, két Széder estén szoktuk elmesélni Peszach történetét is.

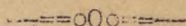
Most aztán itt az ideje, hogy azt is elmeséljem, miért van ez a sok szokatlan étel itt az asztalunkon. Először is ma este és aztán négy nyolc álló napig nem szokás kenyeret enni. Mert a zsidók, amikor kivonultak Egyiptomból, olyan gyorsan kellett összehozniuk holmijaikat, a megijádt fáraó annyira siettetette őket, hogy arra sem telt idejük, hogy kenyeret süssenek maguknak az utra. A kenyértésztákat bedagasztották és épen sütni akarták, amikor hirtelen indulni kellett azonnal. Gyorsan a tésztákat abroszokba kötötték, ahogy mesélten, a hátukra vették és elindultak kifelé Egyiptomból. No, de azután egy nagy pusztaságba kerültek, mert ez volt az út Erec Jiszráél felé. A pusztaságban pedig nem akadt kemence, ahol kenyerüket megsüthették volna. Csak az volt a szerencse, hogy ebben a pusztaságban nagyon meleg volt, olyan tüzesen sütött a Nap

sugara, hogy ez egymaga megsütötte a tésztát. De nem lett persze olyan szép, magas kenyér, mint a mi hétköznapi kenyérünk, hanem ilyen lapos, mint ez itten ma este, amit enni foguk. Egyiptomban különben a szegény emberek is ilyenfajta kenyeret ettek, vannak olyanok is, akik a macot-ot szegényekenyérének hívják. Minden esztendőben pedig, ilyenkor tavasz idején, hogy sohase felejtsük el, hogy az őseink rabszolgák voltak, mi is nyolc egész napig ilyen szegény-kenyeret szoktunk enni. Sok helyen a szegény kenyeret ma is abroszokba kötik, a vállukra veszik és mintha ők maguk vonultak volna ki Egyiptomból, a szolgaság országából. El tudjuk képzelni mi most elég jól, hogy milyen az, amikor kis batyuval a hátunkon el kell indulni a messzeségbe, az ismeretlenbe. De egy pillanatra se felejtsük el, hogy azok a régi zsidók, a mi őseink, a szolgaságból szabad ország felé indultak. Most, amikor az idén először fogunk a szegény-kenyérből enni, arra gondoljunk, hogy a régen volt őseink így vonultak ki a szolgaság országából, szüleink, rokonaink így indultak el nemrég szolgaságba és mi magunk így fogunk indulni nemsokára Erec Jiszráél felé örökös szabadságba.

A bor-alma-dió keverék pedig, ha jól megnézik, olyan, mint az agyag. Arra az agyagra emlékeztet, amelyből őseink idegen ország idegen városait építették. Ha most megkóstoljátok a charoszet-ot, gondoljátok a régi szolgaságra, a mostani munkaszolgálatokra szomorú szívvel és gondoljátok arra az agyag-

ra, amiből majd ti fogjátok a nagatok országát nagatoknak, a nagatok boldogságára felépíteni vidám szívvvel.

A sós vizről talán ki is taklítottok már, hogy a könnyre emlékeztet, a sok sírásra, amit minden szolga-nép sir keserű sorsa felett. De egy pillanatra a sós-tenger is jusson az eszetekbe, aminek a hullámain majd ti lesztek tengerészek és aminek órtékes vegyi anyagából ti fogtok vegyszereket előállítani. És ha a keserű gyökérbe beleharaptok, arra gondoljatok; minden nép sorsa keserű, amíg nem a saját országában lakik.

ne Eddig tartott a Peszach története. Hogy mi történt később a zsidó néppel, azt majd új mesék fogják elmesélni. Most még azt szeretném elmondani, hogy széder este az a szokás, hogy vacsora után enni kell egy-egy falatmacot. Mindjárt a széder elején a házigazda egy kis darab macot be is szokott az asztalkendőjébe csavarni, hogy majd azt fogják elfogyasztani, ha véget ér a vacsora. A házigazda becsavarja a kendőbe a macot és leteszi az asztalra maga elé, hogy neglegyen, amikorra kell. Igenán, de minden családban akad egy-egy ügyes és élelmes gyerek, aki egy óvatlan pillanatban elcseni a kendőt, benne a macót, és jól eldugja valahová, hogy senki se találja meg. Eljön a vacsora vége, már neg-

ettük a sok jó gombócot, bort is ittunk, énekelni szeretnénk még egy kicsit. Csak éppen megesszük a félre tett macot, -mondja a házigazda és nyul a kendőért, de nem találja sehol. Néz jobbra, néz balra, még az asztal alatt is keresgél, de hiába, nem találja sehol. Már mindenki nagyon rémült, ni lesz ebből, nem lehet a szédert befejezni, csak éppen a gyerekek kuncognak a sarokban, mert ők tudják egyedül, ni lett a macottal. Végre meg is kérdezik: - Ha valaki megtalál valami elveszett jószágot és vissza adja becsülettel, ni történik azzal. - A becsületes megtaláló jutalomban részesül, - szokott lenni erre a válasz. - Ha ez igaz, kérem a jutalmat, mert én vagyok a becsületes megtaláló, - mondja erre a gyerek, bölcsen elhallgatva, hogy a becsületes elrejtő is ő volt egyben. De, széder este, a felszabadulás ünnepén olyan vidának vagyunk, hogy el szabad követni egy ilyen icike-picike trófát. Dugjátok el ti is a macot, csak vigyázzatok, észre ne vegyék, hová teszitek. És kérjétek valamiféle ajándékot ti is. És azt se felejtsetek el, hogy az ígéret szép szó ugyan, de meg is kell tartani. Ünnep után kérjétek a jutalmat.

Most még elmesélen, kire vár a gazdátlan pohár az asztal közepén, azután majd elénekelünk néhány szép peszachi dalt.

Kire vár a borral telt pohár ?

Mese Illés prófétáról.

Volt egyszer, valamikor nagyon rég, Izráel országában egy király, Ácháb volt a neve. A feleségét meg úgy hívták, hogy Izébel. Olyan szép volt ez a királyi asszony, mint a csillagok az égen, mint a legszebb tarka virágos rét tavaszi időben. De milyen szép volt, olyan gonosz volt a szive. Erről fogmost szólni a mesén.

Élt ebben az időben egy nagyon szorgalmas, dolgos földműves, szőlőbirtokos : Nábot. Meg is látszott Nábot szüllején gazdájának szorgalma és dolgossága. Olyan volt ez a szőlőskert, hogy párja nem volt hetedhét országban. Már biztosan hallottátok, hogy Erec Jisráélban néha akkorára is megnő egy-egy szőlőfürt, hogy egy ember nem is bírja el, rudra akasztják és ketten viszik, olyan nehéz. Nemrégiben itt járt Magyarországon egy palesztinai katona, aki hősiesszen harcolt a németek ellen a mostani háboruban. Tőle hallottan, hogy egy-egy szőlőszem akkora Palesztinában, mint errefelé nálunk a paradicsom. Bele lehet harapni és úgy enni, mint az almát szokás. No, de Nábot szülleje olyan szép volt, hogy még ebben a csodálatos gyönyölcsöket termő országban is csodájára jártak. Büszke is volt Nábot a szüllejére és oda nem adta volna azt a darab földet a félvilágért sen. Igenám, csak hogy más is szeretne volna a magáénak mondani azt a szépséges szülő-

birtokot és ez az ember nem volt más, mint épen a király. Így szokott ez már lenni, ha valakinek nagyon sok a gazdasága, meg a kincsese, akkor nem ismer semmiféle mértéket, szeretné elvenni a másét is. Ez a király is, nem hogy örült volna, hogy ő király, sok a kincse, gazdagsága, nagy az országa, tönérdek a népe, a más kincseire fájt a foga. A palotája tetőtérre szőlőjére lehetett látni. Ácháb naphosszat képes volt a terrazon állni és azt a szépségesen szép szőlőbirtokot nézni. Tavasszal azt nézte, hogyan sarjad a tőkékön az zöld hajtás, hogyan kötözik gondos kezek az indákat a karóhoz, később azt, hogyan fejlődik, hogyan érik a finom, édes ereci gyümölcs.

Egy napon is éppen a tetőtérre szőlőjéről nézte nagy sóhajtozással Nábot szöllejét.

-Mit sóhajtozol te, hiszen király vagy? - kérdezte tőle a felesége kevélyen és büszkén, mintha a király nem éppen olyan ember volna, mint akármilyen más ember fia.

-Nábot szöllejét nézem, - felelte a király, - tudod mennyire szeretném, ha az a szépséges földdarab az enyém lenne.

-A tied lehetne? - és mi akadályoz meg abban, hogy a tied lehessen?

-Nem az enyém, nondon Náboté, aki annyira szereti azt a darab földet, hogy semmi áron nem hajlandó megválni tőle. Elképzelheted, hogy megpróbáltam már megvenni, drága pénzt kínáltam, sok pénzt, - hiába, - nem adja.

-Hihetetlen, -hihetetlen, -rázta szép fejét a királynő, aki nem volt zsidószármazásu, hanem a szomszédos birodalomban született, - micsoda szokásaitok vannak ebben az országban, akármeddig is élek itt, soha nem fogom megszokni. Nem akarja eladni, hát ki kérdezi őt, hogy mit akar, te vagy a király ebben az országban, vagy ő TKi parancsol itt tulajdonképpen? Ha nem akarja ideadni szépszerével, el kell venni tőle erőszakkal. Bizd ezt a kérdést csak rán, el fogom intézni királyi módon, biztos lehetsz benne.

El is intézte, csak azt ne kérdezzétek, hogy hogyan. Mert nem tett mást Izébel, mint azt, hogy mindenféle gazságok elkövetésével vádolta szegőny, ártatlan Nábotot. Gonosz embereket keresett, akik hamisan vallottak Nábot ellen. A végén a bíróság elhitte a vádakát, halálra ítélte Nábotot és a vagyonát, ahogy ez már ilyenkor szokás, elkoぼzta. Így került a gyönyörűen megnívvelt szőlő a király birtokába.

Ácháb nem sokat törődött azzal, mi módon lett az övé Nábot szölleje. Csak annak örült, hogy végül mégis csak az övé lett és elhatározta, hogy hatalmas mulatságot rendez a régen kívánt birtok megszerzésének örömeire.

Nagyban folyt a mulatozás, nagy vidámságban voltak mind a meghívottak, daloltak, táncoltak, sok bort ittak. Amikor már mindenki részeg volt a csodálatos bortól, hirtelen, azt sem lehetett tudni honnan, a diszes

és fényes vendégserög közepén váratlanul és hivatlanul megjelent egy idegen.

Egy idegen. A haja a vállát verte, tekintete konoly volt és szigorú, ruházata egyszerű fekete ruha, olyan, amilyent a pásztorok viselnek. A fényes királyi vendégserög egy kicsit csodálkozva néz a váratlan vendégre. Ki ez? - kérdezik egymást, - hogy kerül ez a pásztor niközénk, ki hívta meg, ki engedte be? - A királynő nagy dühösen már toppant is a lábával és szolgálinak seregét akarja hívni, hogy kidobják ezt a furcsa idegent, amikor az meg - szólal.

Megszólal és azt mondja: Ártatlanul ölette meg a királynő Nábotot és ti még nem szégyelitek dőzsölni és mulatozni, az elrabolt birtokon. Gyilkosok ölték meg Nábotot, gyilkosok fogják megölni Izébelt is.

Mindez olyan gyorsan és olyan váratlanul történt, az is, hogy az idegen jött, az is, hogy beszélt, az is, hogy eltűnt, hogy a vendégserög nagához sem tért ámulatából. Amikorra a sok borivástól nehezen mozgó nyelvvel kiáltozni kezdtek, a részegségtől rogyadozó lábbal az idegen után akartak futni, az már messze járt.

Messze járt, de amit jövendőlt, bekövetkezett. A gőgös és dölyfös, idegen országból jött királynőt, amikor nem tudták már zsarnokságát eltűrni, megölte a nép. Az az idegen pedig, aki megjövendőlte a népet elnyomó királynő bukását, nem volt más, mint Illés, a próféta, akit hóberül úgy szoktak nevezni: Elijáchu, hánávi, már biztosan hallottátok róla, és énekeltétek már a

róla szól' szép héber dalt.

Illós prófétánk sokszor ott tennett náskor is, amikor a zsidó nép bajba keveredett. Mindig váratlanul jött, mindig esdálatos módon távozott. És éppen azért, mert mindig váratlan volt, soha nem lehetett tudni, mikor jelenik meg újra, mikor segít újra, a zsidó nép mindig várja őt.

Sokszor volt már a zsidóknak rossz dolguk, hiszen idegenek között éltek gyakran és nem a saját hazájukban. És amikor zsarnok uralkodók gyűlölték és negvetették a zsidó népet, mindig az vigasztalt minket, hogy Isten segítségével lesz ez még jobban is. Mindig vártuk, most is várjuk azt az időt, amikor egyik ember nem lesz a másik ellensége, hanem valamennyien szeretni fogjuk egymást. A zsidó nép azt szokta mondani, hogy akkor jön majd ez az idő el, amikor újra itt fog közöttünk élni Illés, újra fog harcolni ~~elnyomott zsidó~~ népért, hogy ne legyenek éppen elnyomottak, hanem boldogan éljenek abban az országban, amit mi a zsidó nép országának, Erec Jiszráélnak nevezünk. De mikor jön már el újra Illés? Várjuk, várjuk, egyre türelmetlenebbül várjuk. Az asztalt is megterítjük számára, a bort is oda készítjük a régen-várt vendég helyére, az ajtót is kinyitjuk elébe.

Értitek már, kire vár az a borral telt pohár a diszhelyen, kire várunk, egyre várunk, hátha na jön el? Hátha na jön el, nyissuk elébe ajtót, várjuk napról-napra Illést, a prófétát, Isten hírnökét, aki azt jelzi majd, hogy nem lesz több háboru a földön, békében élünk

egymással ni Erec Jiszráél földjén, és ki-
ki a maga hazájában. Énekeljük is el Élijá-
hu ónekét és aki nem tudja, itt az ideje, hogy
megtanulja végre.

Egyszer volt, hol nem volt, volt
egyszer egy gödölye. Apám vásárolta a vásá-
ron olcsó áron.

Hát egyszer csak jött a macska,
kis gödimet mind felfalta, a gödölyét, a gö-
dölyét, mit apám vett a vásáron, a vásáron, ol-
csó áron.

Jött a kutya, s a macskát jól meg-
harapta, mert a gödimet felfalta, a gödölyét, a
gödölyét, mit apám vett a vásáron, a vásáron,
olcsó áron.

Jött a bot s a kutyát elpáholta,
mert a macskát megharapta, hogy a gödimet fel-
falta, a gödölyét, a gödölyét, mit apám vett a
vásáron, a vásáron, olcsó áron.

Jött a tűz s a botot elhamvasztot-
ta, mert a kutyát elpáholta, mert a macskát meg-
harapta, hogy a gödimet felfalta, a gödölyét, a
gödölyét, mit apám vett a vásáron, a vásáron, ol-
csó áron.

Jött a viz s a tüzet eloltotta, mert
a botot hamvasztotta, mert a kutyát elpáholta,
mert a macskát megharapta, hogy a gödimet felfal-
ta, a gödölyét, a gödölyét, mit apám vett a vásá-
ron, a vásáron olcsó áron.

Jött a tehén és a vizet mind kiitta,
hogy a tüzet eloltotta, hogy a botot hamvasztotta,

nert a kutyát elpáholta, mert a macskát megharapta, hogy a gödinet felfalta, a gödölyét, a gödölyét, mit apám vett a vásáron, a vásáron olcsó áron.

Jött a mézárós és a tehenet levágta, mert a vizet mind kiitta, hogy a tüzet eloltotta, hogy a botot hanvasztotta, mert a kutyát elpáholta, mert a macskát megharapta, hogy a gödinet felfalta, a gödölyét, a gödölyét, mit apám vett a vásáron, a vásáron olcsó áron.

Jött halálángyal és a mézáróst elragadta, mert a tehenet levágta, hogy a vizet mind kiitta, hogy a tüzet eloltotta, hogy a botot hanvasztotta, mert a kutyát elpáholta, mert a macskát megharapta, hogy a gödinet felfalta, a gödölyét, a gödölyét, mit apám vett a vásáron, a vásáron olcsó áron.

Jött az Uristen, aki a hatalmasok hatalmasainál is sokkal hatalmasabb és a halálángyalt is letiporta, hogy a mézáróst elragadta, hogy a tehenet levágta, hogy a vizet mind kiitta, hogy a tüzet eloltotta, hogy a botot hanvasztotta, mert a kutyát elpáholta, mert a macskát megharapta, hogy a gödinet felfalta, a gödölyét, a gödölyét, mit apám vett a vásáron, a vásáron olcsó áron.

---.---

S Z É D E R V É G É R E .

Ha megnéztek egy széderestérec való inádságos könyvet, ezt a mondatot találjátok a végén:

Lásáná hábá birusolájin, a következő esztendőben valanennyien már Erecben legyünk. Én is azt kívánom nektek, töltsétek a következő pészachot már a Mi Hazánkban. Ott mindenki vidáman él, mert mindenki szereti egymást. Egy szép képet fogtok itt most találni, nézegessétek meg, milyen vidáman élnek a gyerekek Izráel földjén. Nézzétek a vidám, boldog arcokat és gondoljátok arra, hogy éltetek tavaly, örökös félelemben a gettó házaiban. Nézzétek Erec boldog gyerekeit és döntsetek ti magatok, akartok-e idegen országban élni, vagy akarjátok a magatok országát felépíteni?

====oO====

KI LÓ NÁE ...

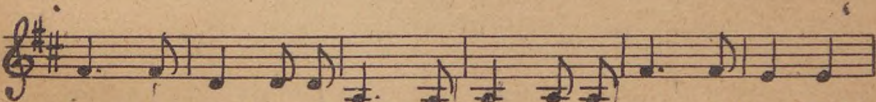
Ki ló, ná- e, ki- ló, já- e ki lo, ná-
A há- la- dal csak Hoz- zád száll, a há- la-

e, ki lo já- e. Ad- dir bum- lu- chá bér- chur- ká- lá
dal csak Hoz- zád száll. Biz- ta- tó e- rő, ha- tal- mas ki-

chá, gö- du- dá- v jom- ru ló, lö- chá, u- lö- chá, lö- chá ki lö-
rá- ty! A csa- pa- tok aj- kán a há- la- dal ké- l, Ti- éd min- den

chá, lö- chá a- f lö- chá, lö- chá. A- do- náj há- má- m- lá
fény, a nap- pal, az é- j. Ö- rök- ké- ve- lőnk, menny tró- nu-

chá, ki ló, ná- e, ki- lo já- e.
sán, A há- la- dal Ti- éd csu- pán!

PE SZÁCH LEÁTID...

Pe-szách bát Kol jis-sá-má mim ro-nim

Jisz-rá-el no-sá tsu-dt o-lá-mim Pe-szách le-d-tid

pe-szách, pe-szách le-d-tid, Pe-szách le-d-tid, pe-szách le-d-tid.

SIR HADAS...

Jdelsohn

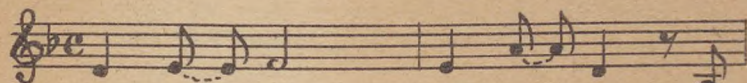

Sir ha-das a ———— sir ve-sem el ————

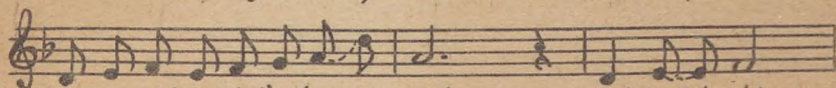

d'k-dis ba-a da-te a-ri-el.

CHÁD GÁDJÁ...

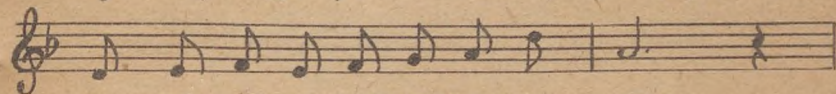
Chád gád- já, chád gád- já di-
 ① Kis gö-dö-lyém, Kis gö-dö-lyém, mit

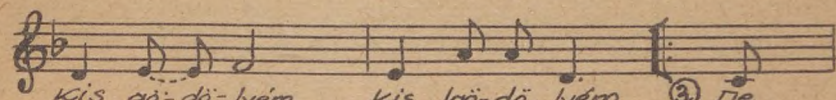
zö-ván tib-bá bit'-ré zu- zé chád gád- já,
 a- párn vá-sá-rott két ga-ra-sért, Kis gö-dö-lyém,

chád gád- já.
 Kis gö-dö-lyém ② De jött a rossz macska, s a gödölyét felfalta, mit

a- párn vá-sá-rott két ga-ra- sért.

Kis gö-dö-lyém, Kis gö-dö-lyém

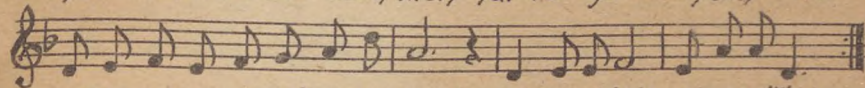
③. D
 ④. D
 ⑤. A
 ⑥. A

Lám a rossz macskát a kutya össze-marta, mert
 jött im a pál-ca s a kutyát ki-po-rol-ta mely
 pál-cát a tűz egy-ke-t-tő el-ham-vasz-tot-ta, ku-
 viz tü-zet ol-tott, mely tél hamvadtt a pál-ca, ku-

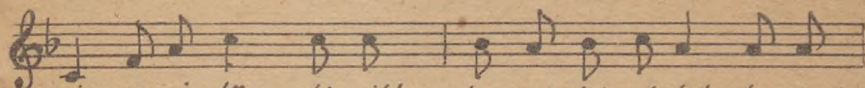
rossz volt a macs-ka, s fel-fal-ta gö-dö-lyém, mit
 mar-ta, a macs-ka-t, mely fal-ta gö-dö-lyém, mit
 tydt vert, macskát mart, mely fal-ta gö-dö-lyém, mit
 tydt vert, macs-ka-t mart, mely fal-ta gö-dö-lyém, mit

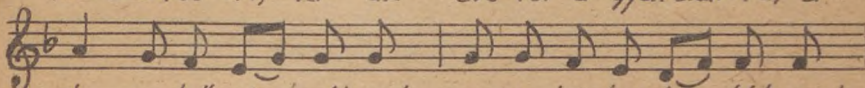
a-pám vá-sá-rolt két ga-ra-sért, kis gödölyém, kis gödölyém.
 a-pám vá-sá-rolt két ga-ra-sért, kis gödölyém, kis gödölyém.
 a-pám vá-sá-rolt két ga-ra-sért, kis gödölyém, kis gödölyém.
 a-pám vá-sá-rolt két ga-ra-sért, kis gödölyém, kis gödölyém

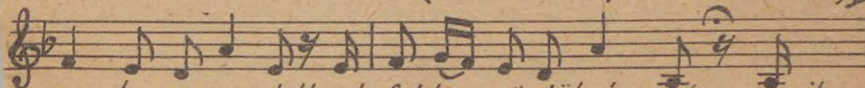
- ② A szomszjas ö-ka-r, a víz zet cseppig megitta, az
 ⑧ A mé-szá-ros ké-se az ökröt agyon szur-ta, a
 ⑨ Az angyal a mé-szá-rost gyorsan lekaszá-lta, ki
 ⑩ Az Ur ke-ze suj-tott a halál angyalá-ra, a

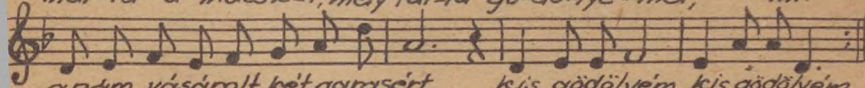
víz, meg a tűz lángját hamar ki-ol-tot-ta, mely
 víz-ért, mely tűz lángját hamar ki-ol-tot-ta, mely
 ök-röt szurt vízért, mely tűz lángját ol-tot-ta, mely
 mé-szá-ros-ért, ki az ök-röt a-gyon szur-ta, a

é-ge-telt pá-l-cát, mely verte ku-tya há-tát, mely
 é-ge-telt pá-l-cát, mely ver-te ku-tya há-tát, mely
 é-ge-telt pá-l-cát, mely ver-te ku-tya há-tát, mely
 víz-ért, mely tüzet zet tott, mely é-ge-telt pá-l-cát, mely,
 ver-te ku-tya há-tát, mely

mar-ta a macskát, mely fal-ta gö-dö-lyé-met, mit
 mar-ta a macskát, mely fal-ta gö-dö-lyé-met, mit
 mar-ta a macskát, mely fal-ta gö-dö-lyé-met, mit
 mar-ta a macskát, mely fal-ta gö-dö-lyé-met, mit

apám vásárolt két garasért, kis gödölyém, kis gödölyém.
 apám vásárolt két garasért, kis gödölyém, kis gödölyém.
 apám vásárolt két garasért, kis gödölyém, kis gödölyém.
 apám vásárolt két garasért, kis gödölyém, kis gödölyém.

ECHÁD MI JÓDÉÁ...

E- chád mi jó- dé á, e- chád mi jó- dé- á

- ① Ki tud- ná, hogy mi az egy? Én már jól tudom régen.
- ② Hát a ket- tő mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ③ Hát a há- rom mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ④ Hát a négy, az mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ⑤ Hát az öt, az mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ⑥ Hát a hat, az mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ⑦ Hát a hét, az mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ⑧ Hát a nyolc, az mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ⑨ Hát a ki- lenc mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ⑩ Hát a tíz, az mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ⑪ Ti- zen- egy, az mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ⑫ Ti- zen- ket- tő, mit je- lent? Azt is jól tudom régen.
- ⑬ Ti- zen- há- rom, mit je- lent? Azt is jól tudom régen.

-Ti-zen-há-rom né-ven hív-juk őt, ti-zen-két törzsből áll Iz-rá-el,

Ti-zen-egy a mennybolt csillaga, Isten i-gé-jé-nek száma tíz

Kilenc hó-ig tart a terhesség, nyolc nap-ra van bűt mi-lá,

FIGYELMEZTETÉS! A strófák szövege állandóan a paradics. Előbb min-
dig a felső sor éneklendő, majd az ugyanazon számmal kezdő-
dő rész, egészen a dal végéig.

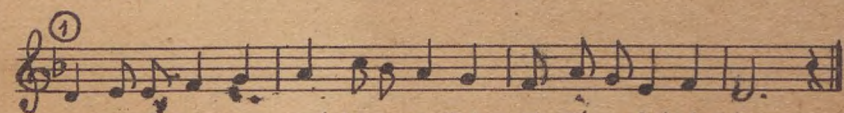
hét napja van a hét-nek, hat a Mis-na rend-je,

öt köny-ve van Mo-zes-nek, ös-a-nyd-ink szá-ma négy

hát-ram a mi ös-a-pánk, ket-tő a tör-vény tá-blá-ja,

egy az Ur-is-ten ott fenn az égben és itt a föl-dön lenn.

ÉLJÁHU...

É-li-já-hu há-ná-vi, É-li-já-hu há-tis-bi, É-li-

ja-hu há-gi-lá-di. É-li-ja-hu, É-li-ja-hu, É-li-ja-hu há-

gi-lá-di É-li-já-hu, É-li-já-hu, É-li-ja-hu, há-gi-la-di

Bim-hérá-já-vo é-lé-nu, bim-hérá-já-vo é-lé-nu im-masi-ach, im-masi-ach,

im-masi-ach, ben-Dávid, im-masi-ach, im-masi-ach, im-masi-ach, ben-Dávid.

